

کلیات و آیین نامه اجرایی

برگزاری دوره‌های تخصصی آموزش قرائت قرآن کریم

۱. قرائت قرآن کریم (سطح ۴) «علوم و فنون قرائت پایه - گرایش های تدویر و تحقیق»
۲. قرائت قرآن کریم (سطح ۵) «علوم و فنون قرائت تکمیلی - گرایش های تدویر و تحقیق»
۳. قرائت قرآن کریم (سطح ۶) «علوم و فنون قرائت پیشرفته - گرایش تحقیق»
۴. قرائت قرآن کریم (سطح ۷) «علوم و فنون قرائت حرفه‌ای - گرایش تحقیق»

مقام معظم رهبری (مدظله العالی):

«در کشوری که بر اساس اسلام اداره
می شود همه مردم باید قادر به خواندن
درست قرآن کریم باشند.»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

* پیشگفتار:

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم): **يَأْتِي لَا تَغْفُلُ عَنْ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّ الْقُرْآنَ يُحْيِي الْقَلْبَ وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ؛**^۱

فرزندم از خواندن قرآن غافل مباش، زیرا که قرآن دل را زنده می‌کند و از فحشاء و زشتی و ستم بازمی‌دارد.

یقیناً تنها منادی حقیقی هدایت و سعادت بشری، فصل الخطاب حضرت حق و سرچشمه لایزال معرفت الهی، قرآن کریم است، که هر تشنه جویای معرفتی را به قدر عطشش، سیراب می‌کند و تمامی آلام و مشکلات روحی، روانی، فردی و اجتماعی و معضلات جامعه بشری را درمان می‌نماید. حال در کشوری که ظلّ عنایات خاصه قرآن و اهل بیت عصمت و طهارت «علیهم السلام» و زعامت عاشق و شیفته کلام وحی مدیریت می‌شود، بر کلیه مسئولان کشور و به ویژه خادمان امور قرآنی، واجب است بیش از پیش بستر لازم را برای رشد و تعالی آموزه‌های قرآنی، در بین آحاد امت اسلامی فراهم کرده و زمینه‌های آموزش قرآن کریم را به صورت منظم ایجاد نمایند.

معاونت آموزش سنجش سازمان دارالقرآن الکریم نیز در جهت نیل به این هدف مقدّس و با اعتقاد به ضرورت افزایش فرهنگ قرآن آموزی در بین سطوح مختلف جامعه و در راستای عمل به بند ۱ وظایف سازمانی خود، مصرّح در سند راهبردی سازمان دارالقرآن الکریم (با موضوع: «تلاش در جهت توسعه کمی و کیفی آموزش‌های قرآن کریم در بخش‌های «تربیت نیروی انسانی»، «آموزش‌های تخصصی» و «آموزش‌های عمومی» در رشته‌های قرائت، حفظ، ترجمه، مفاهیم و تفسیر قرآن.»)، کلیات و دستورالعمل اجرایی «برگزاری دوره‌های تخصصی آموزش قرائت قرآن کریم» را پس از بازنگری و اصلاحات لازم زیر نظر شورای تخصصی آموزش سازمان، جهت اجرا ارائه می‌نماید.

معاونت آموزش و سنجش

سازمان دارالقرآن الکریم

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

جدول مشخصات آموزشی کلیه دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

ردیف	عنوان دوره	ساعات آموزشی			دروس پیش‌نیاز	منابع آموزشی پیشنهادی	حدنصاب نمره قبولی		ارزش آموزشی
		نظری	عملی	جمع			کتابی	شفاهی	
۱	قرائت سطح ۴ (علوم و فنون قرائت پایه - گرایش تحقیق و تدویر)	۱۰	۵۰	۶۰	قرائت سطح ۳ و مفاهیم سطح ۲ (یا) قبولی در آزمونهای معادل)	۱. تجوید مقدماتی نور (خواجوی - حاجی شریف) ۲. حلیه القرآن ۱ (موسوی بلده) به همراه نرم افزار آموزشی مربوطه ۳. آشنایی با علم قرائت (تجوید ۱) (ستوده‌نیا - علامی) - انتشارات هجرت ۴. معماری تلاوت (غلامرضا شاه‌میوه) ۵. بازشناختی در روش ها، معیارها و ضوابط آموزشی و فنی تقلید در هنر تلاوت قرآن کریم (محمد کاکاوند)	۱۴	۱۴	۶۰ ساعت
۲	قرائت سطح ۵ (علوم و فنون قرائت تکمیلی - گرایش تحقیق و تدویر)	۲۵	۵۵	۸۰	قرائت سطح ۴ و مفاهیم سطح ۳ (یا) قبولی در آزمونهای معادل)	۱. حلیه القرآن ۲ (موسوی بلده) ۲. مهارتهای تنغیمی و القاء معانی (غلامرضا شاه‌میوه) ۳. بازشناختی در روش ها، معیارها و ضوابط آموزشی و فنی تقلید در هنر تلاوت قرآن کریم (محمد کاکاوند)	۱۴	۱۴	۸۰ ساعت
۳	قرائت سطح ۶ (علوم و فنون قرائت پیشرفته - گرایش تحقیق)	۲۵	۵۵	۸۰	قرائت سطح ۵ و مفاهیم سطح ۴ (یا) قبولی در آزمونهای معادل)	۱. حلیه القرآن ۲ (موسوی بلده) ۲. مهارتهای تنغیمی و القاء معانی (غلامرضا شاه‌میوه)	۱۴	۱۵	۸۰ ساعت
۳	قرائت سطح ۷ (علوم و فنون قرائت حرفه‌ای (گرایش تحقیق)	۱۰	۴۰	۵۰	قرائت سطح ۶ (یا) قبولی در آزمونهای معادل)	۱. حلیه القرآن ۲ (موسوی بلده) ۲. مهارتهای تنغیمی و القاء معانی (غلامرضا شاه‌میوه)	۱۴	۱۶	۵۰ ساعت
۴	قرائت سطح ۸ (علوم و فنون اختلاف قرائات) (گرایش تحقیق)	این دوره در صورتی برگزار خواهد شد که تعداد واجدین شرایط شرکت در دوره، به حدنصاب لازم برسد.							

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۴ (علوم و فنون قرائت پایه) «گرایش تحقیق و تدویر»

وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً

«... و قرآن را شمرده شمرده و با تائی تلاوت نما.»

(سوره مبارکه مزمل / آیه ۴)

* مقدمه

بی شک یکی از جلوه‌های اعجاز قرآن کریم که همواره منشأ جذب بسیاری از مردم به سوی قرآن و آموزه‌های دینی بوده همانا قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم همراه با رعایت قواعد تجویدی آن است. از این رو بنا به نص صریح سوره مبارکه مزمل در باب تلاوت قرآن که می‌فرماید: «... وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً» و فرمایش گهربار امیرالمؤمنین علیه السلام که «ترتیل» را به «حفظ الوقوف و بیان الحروف» معنا فرمودند، معاونت آموزش و پژوهش سازمان دارالقرآن الکریم در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴) را با هدف آموزش «علوم و فنون قرائت پایه» تقدیم می‌دارد.

* اهداف:

الف) اهداف کلی:

- ۱) نشر آموزه‌های پایه قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم در سطح جامعه اسلامی.
- ۲) ارائه یک روش منطقی، جذاب، سطح‌بندی شده و هماهنگ برای آموزش‌های قرائت قرآن در راستای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم» و ایجاد علاقه و زمینه برای پرداختن به فراگیری فنون قرائت قرآن در سطوح بالاتر.

ب) اهداف رفتاری:

- ۱) قرآن آموزان، قرآن کریم را به صورت فصیح با رعایت لهجه عربی و با رعایت نکات تجویدی پایه، قرائت نمایند.
- ۲) اصول کلی تقلید را فرا گرفته و بتوانند قرآن کریم را به صورت تقلیدی در شیوه تحقیق یا تدویر تلاوت نمایند.

* چکیده طرح:

بر اساس این طرح پس از تبلیغات، ثبت نام، سطح بندی و کلاسبندی مخاطبان - به تفکیک جنسیت، سطح تحصیلات و محدوده سنی - کلاسهای آموزشی در ۳۰ جلسه، در مراکز آموزشی پیش بینی شده برگزار شده و مخاطبان، توانایی تقلید و ارائه آیات تقلیدی در یکی از دو روش تحقیق یا تدویر را کسب خواهند نمود. سرفصلهای آموزشی این دوره مشتمل بر کلیاتی از تجوید مقدماتی شامل: (تلفظ صحیح حرکات - مخارج حروف دهگانه - صفات استعلاء و استفال - قلقله - لین - احکام تفخیم و ترقیق - ادغام - احکام میم و نون ساکنه - مدّ و قصر - وقف و ابتداء و سکت) و کلیاتی از مباحث و تعاریف صوت و لحن و کارورزی تلاوتهای تقلیدی می باشد. به افرادی که حد نصاب آزمون شفاهی پایانی (حداقل نمره ۱۴ از ۲۰) را کسب نمایند، گواهینامه مربوطه اعطاء خواهد شد.

* مشخصات کلی دوره:

- ۱- **نام دوره:** آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۴ (علوم و فنون قرائت پایه) «گرایش تحقیق و تدویر»
- ۲- **مدت دوره:** ۶۰ ساعت آموزشی (شامل ۳۰ جلسه آموزشی).
- ۳- **شکل اجرای دوره:** به صورت حضوری، ترجیحاً دو جلسه در هفته (افراد مستعد می‌توانند به صورت خودآموز دروس را فرا گرفته و تنها در آزمون‌های مربوطه شرکت نمایند).
- ۴- **مقطع زمانی:** تمامی فصول سال.
- ۵- **پیش‌نیاز:** دارابودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۳) یا قبولی در آزمون ورودی معادل
- ۶- **گستره طرح:** سراسر کشور.
- ۷- **محل تشکیل دوره:** تمامی اماکنی که امکان تشکیل دوره‌ها در آنجا وجود داشته باشد. (اولویت با مراکز فرهنگی و مذهبی است).
- ۸- **ممتوای آموزشی دوره:** کتب آموزش تجوید مقدماتی معتبر طبق جدول مندرج صفحه ۷
- ۹- **مجری دوره:** اداره امور قرآنی استانها و کلیه مؤسسات قرآنی مردمی و یا دستگاههای دولتی.
- ۱۰- **گروههای هدف:** در دو رده سنی بالا و پایین ۱۵ سال.
- ۱۱- **تعداد متعلمان در هر کلاس:** حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر و در دو گروه جداگانه برادر و خواهر. تعداد حداقل و حداکثر متعلمان، مربوط به دوره‌های سهمیه‌ای است و در دوره‌های خودگردان رعایت تعداد حداقلی ضرورتی ندارد.
- ۱۲- **ارزش آموزشی:** کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۶۰ ساعت آموزش» محسوب گردیده و به قبولشدگان، گواهی پایان دوره اعطاء خواهد شد.

* شرایط شرکت کنندگان

الف) شرایط عمومی:

- تقید به دین مبین اسلام.
- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- دارابودن گواهینامه قرائت (سطح ۳)

الف- افراد فاقد گواهینامه های فوق، مشروط به قبولی در آزمون ورودی (مطابق با آزمونهای پایانی هر دو دوره فوق) می‌توانند در دوره آموزشی قرائت قرآن کریم «سطح ۴» شرکت نمایند.

تبصره: افرادی که در آزمون مفاهیم حدنصاب را کسب ننمایند و نمره قرائت عملی آنها بالاتر از ۱۶ باشد، می‌توانند در دوره شرکت نموده و در پایان دوره مجدداً در آزمون مفاهیم شرکت نمایند. بدیهی است در صورت قبولی در آزمون فوق، سایر آزمونها به عمل خواهد آمد.

ب- در شرایط مساوی، اولویت با افرادیست که دارای گواهینامه قرائت (سطح ۳) می‌باشند.

تذکر: حتی‌المقدور سعی شود محدوده سنی هر کلاس به هم نزدیک بوده و مخاطبان هر کلاس با یکدیگر اختلاف سنی زیادی نداشته باشند.

- ۱- ضرورت دارد مجری برگزار کننده دوره اسامی قرآن آموزان را در سامانه مدیریت آموزش سازمان دارالقرآن الکریم به نشانی edu.telavat.ir ثبت نماید. همچنین ضروری است معلم دوره پس از اخذ آزمون پایانی نمره قرآن آموزان را در سامانه مذکور ثبت نماید. گواهینامه پایانی برای قبول شدگان به صورت الکترونیک از طریق سایت مذکور صادر می‌شود.

* محتوای آموزشی

محتوای آموزشی دوره بر مبنای کتب معتبر و مورد تأیید آموزش تجوید مقدماتی طبق سرفصلهای ذیل، ارائه گردد:

□ سرفصلهای تجوید:

۱. آغاز تلاوت، وقف و ابتداء، علائم وقف (رموز سجاوندی) ، نحوه ابتداء به همزه وصل و ترتیل قرآن و روشهای سه‌گانه قرائت.
۲. تلفظ صحیح حرکات و حروف « تلفظ ۱۰ حرف ویژه که تلفظ آنها با حروف فارسی متمایز است».
۳. صفات حروف « استعلاء و استفال، قلقله و لین (از صفات اصلی و فرعی حروف)».
۴. احکام تفخیم (تغلیظ) و ترقیق حروف.
۵. باب ادغام.
۶. احکام نون ساکنه و تنوین.
۷. احکام میم ساکنه.
۸. احکام مدّ و قصر و موارد سکّت در قرآن.

□ سرفصلهای صوت و لحن:

۱. تعریف ، ضرورت تقلید و مراحل تقلید
  ۲. انتخاب استاد الگو بر اساس توانمندی‌های صوتی قاری و کار عملی روی قطعه انتخابی (الگو)
- تذکر: اساس کار در این دوره بر تقلید و ارائه می‌باشد لذا انتخاب استاد الگو به صلاحدید استاد دوره انجام می پذیرد.
بدیهی است آزمون عملی پایانی نیز از تقلید صورت گرفته می‌باشد.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

جدول بودجه بندی دروس دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴) (علوم و فنون قرائت پایه) «گرایش تحقیق و تدویر»

جلسه	محورهای درسی تجوید مقدماتی	جلسه	محورهای درسی صوت و لحن پایه *
۱	مقدمه + ویژگیهای قرائت عاصم به روایت حفص + آغاز تلاوت (استعاذه + بسمله) + شیوه های قرائت قرآن کریم (کارورزی سوره یس آیات ۱- ۱۲ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲	تعریف ، ضرورت و مراحل تقلید
۳	مروری بر تلفظ صداهای کوتاه در تلاوت قرآن (کارورزی سوره یس آیات ۱۳- ۲۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۴	تست مقدماتی صوت متعلمین و انتخاب الگو بر اساس توانمندیهای صوتی قاری
۵	انواع وقف بر کلمات و علائم وقف + همزه وصل و نحوه ابتدا به آن در انواع کلمات (کارورزی سوره یس آیات ۳۶- ۲۶ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۶	تست مقدماتی صوت متعلمین و انتخاب الگو بر اساس توانمندیهای صوتی قاری و کار عملی روی قطعه انتخابی
۷	شرح اصطلاحات تجویدی + تلفظ صحیح حروف (معرفی ۱۰ حرف ویژه) + تلفظ صحیح حروف («ث»، «ذ»، «ظ») (کارورزی سوره یس آیات ۳۷- ۴۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۸	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۹	تلفظ صحیح حروف («ح»، «ع»، «غ»، «و») (کارورزی سوره یس استاد خلیل الحصری آیات ۵۵- ۶۳ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۰	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۱	تلفظ صحیح حروف («ط»، «ض»، «ص») (کارورزی سوره یس آیات ۷۷- ۸۱ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۲	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۳	باب صفات (کلیات + استعلاء + استفعال) + «قلقله» و «غنه» (کارورزی سوره طه آیات ۱- ۱۴ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۴	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۵	احکام نون ساکنه و تنوین (اظهار، ادغام) (کارورزی سوره طه آیات ۱۴- ۳۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۶	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۷	احکام نون ساکنه و تنوین (اقلاب و اخفاء) (کارورزی سوره طه آیات ۳۷- ۴۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۱۸	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۱۹	ادغام حروف الفباء در همدیگر + کارورزی بیشتر اخفاء (کارورزی سوره طه آیات ۵۲- ۶۱ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲۰	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۱	احکام راء + تفخیم و ترقیق الف مدی (کارورزی سوره طه آیات ۷۷- ۸۵ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲۲	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۳	احکام حروف (مدّ و قصر) + (کارورزی سوره طه آیات ۸۸- ۹۴ با صدای استاد خلیل الحصری یا استاد عبدالباسط)	۲۴	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۵	اقسام وقف در پایان آیات و انتهای جملات و عبارات که دارای علامت می‌باشد. (به همراه کارورزی) اقسام وقف اضطراری (هر کجا نفس تمام شود ، ناتوانی از ادامه قرائت) (به همراه کارورزی)	۲۶	تمرین عملی تلاوتهای تقلیدی متعلمین و ارائه نکات عملی و تکنیک‌های صوتی و لحنی به کارگرفته شده در آیات تقلید شده در جهت تطبیق بیشتر با قرائت الگو
۲۷	اقسام وقف اضطراری (هر کجا نفس تمام شود ، ناتوانی از ادامه قرائت) (به همراه کارورزی)		
۲۸	ابتداء به همزه وصل همراه با ذکر استثنائات - اقسام همزه وصل و قطع) و حکم آنها در هنگام وصل رموز وقف سجاوندی و متأخرین محمد علی خلف الحسینی (به صورت اجمالی)		
۲۹	جمع بندی، مرور مطالب و رفع اشکال مباحث تدریس شده مربوط به مبحث تجوید در جلسات پیشین + توجیه نحوه برگزاری آزمونهای پایان دوره در مبحث تجوید		
۳۰	جمع بندی، مرور مطالب و رفع اشکال مباحث تدریس شده مربوط به مبحث صوت و لحن در جلسات پیشین + توجیه نحوه برگزاری آزمونهای پایان دوره در مبحث صوت و لحن		

* تذکر: منابع و صفحات تدریس موضوعات صوت و لحن به شرح ذیل می‌باشد و تهیه کتاب مختص معلم دوره می باشد:
• از کتاب معماری تلاوت تالیف استاد شاه‌میوه: مبحث اصول تقلید صحیح (صفحات ۱-۶۷)

* آزمونها:

۱- آزمون ورودی:

جهت ورود به این دوره آموزشی، علاوه بر آزمون عملی قرائت قرآن (سطح ۳)، استعدادسنجی از حیث توانایی صوتی و هوش موسیقایی نیز باید توسط استاد دوره انجام پذیرد.

۲- آزمون‌های پایانی:

آزمون پایانی این دوره شامل دو بخش [الف) آزمون کتبی (ب) آزمون شفاهی قرائت] خواهد بود.

الف) آزمون کتبی:

معلمین محترم جهت اخذ آزمون کتبی در بخش تجوید مقدماتی، می‌بایست ۵ تا ۸ سؤال تشریحی و کاربردی از کتب تعیین شده طراحی نموده و از متعلمان، آزمون کتبی به عمل آورند. حد نصاب قبولی در این آزمون کسب نمره ۱۴ از ۲۰ می‌باشد.

ب) آزمون شفاهی قرائت:

پس از آزمون کتبی، می‌بایست ساعتی برای برگزاری آزمون شفاهی قرائت تعیین شده و طبق موارد زیر از متعلمین آزمون شفاهی به عمل آید:

۱. مبنای امتیاز آزمون شفاهی قرائت (تحقیق و تدویر)، ۸۰ بوده و حد نصاب نمره قبولی در هر یک از بخشهای: الف: تجوید « ۲۴/۵ از ۳۵ » و ب: صوت « ۲۰ از ۲۵ » و لحن « ۱۵ از ۲۵ » می‌باشد. در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر یک از بخشهای مزبور، فراگیر محترم از قبولشدگان محسوب نشده و در بخش مربوطه تجدید منظور خواهد شد.
۲. جهت آزمون نهایی، هریک از فراگیران همان قطعه‌ای که برای تقلید در نظر گرفته شده و حفظ نموده‌اند را می‌بایست به طور کامل تلاوت نمایند و در همان قطعه تلاوت ایشان مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت.
۳. افراد مستعد که قبلاً نسبت به امر تقلید از قرآء مصری مبادرت نموده‌اند، می‌توانند حضوری یا غیر حضوری دوره را سپری نموده و در آزمون پایانی تلاوت خود را به صورت آزاد (غیر تقلیدی) ارائه نمایند. حد نصاب‌های قبولی مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد. برای این افراد یک صفحه از قرآن کریم از قرآن‌هایی با رسم الخط عثمان طه با درجه سختی متوسط به صورت قرعه ارائه گردد و پس از مرور حدود ۱۰ دقیقه تلاوت خود را به شیوه تحقیق یا تدویر ارائه نمایند.
۴. طبق فرم و آئین‌نامه زیر نسبت به محاسبه و تعیین امتیاز آزمون قرائت هریک از متعلمان اقدام شود:

ج) نحوه محاسبه نمره نهایی:

نمره قرائت عملی (از ۸۰ نمره) + نمره کتبی تجوید (از ۲۰ نمره)

نمره نهایی = _____

* آئین نامه سنجش:

فرم سنجش تجوید آزمون پایانی دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴)

در سبک تدویر خوانی، نمره تجوید فقط در حدود ۱/۵ صفحه اول قطعات تقلیدی، محاسبه شود.

نام و نام خانوادگی قاری:		نام پدر:	
صمت قرائت و تجوید مقدماتی (۳۵ نمره)	محورها	ردیف	موارد کسر امتیاز آزمون تجوید
		۱	تبیق (گیر کردن)
		۲	جا انداختن حرف یا کلمه، غلط اعرابی و یا تبدیل کامل صدای کوتاه به کشیده و بالعکس، اشباع و عدم اشباع هاء ضمیر، واو، همزه بدون اصلاح، وقف به حرکت
		۳	اصلاح اغلاط ردیف ۲
		۴	کشش بیش از اندازه متعارف صداهای کشیده و کشش بیش از اندازه صداهای کوتاه یا فارسی بودن صداهای کوتاه و کشیده
		۵	عدم رعایت مخارج، صفات و احکام حروف (در سطح تجوید مقدماتی)
		۶	نقص در رعایت مخارج، صفات و احکام حروف (مثلاً: رعایت نکردن میزان غنّه در ادغام و...)
	۷	مکت بیش از حد در حروف ساکن	
	*	جمع امتیازات منفی	
	*	جمع امتیاز شفاهی	به صرفه:
		به عدد:	
نام و نام خانوادگی داور مجاز تجوید:		تاریخ و امضاء داور تجوید:	

فرم سنجش صوت آزمون پایانی دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴)

نام و نام خانوادگی قاری:		نام پدر:	
محورها	ردیف	موارد کسر امتیاز آزمون صوت	بارم
صوت (۲۰ نمره)	۱	طنین صوت	۴ نمره
	۲	مساحت صوت (با توجه به مساحت صوت قاری الگو)	۴ نمره
	۳	شدت صوت	۲ نمره
	۴	انعطاف صوت (با توجه به انعطاف صوت قاری الگو)	۶ نمره
	۵	تحریر (با توجه به تحریرهای تلاوت الگو)	۳ نمره
	۶	استفاده هنرمندانه از صوت	۱ نمره
*	جمع امتیاز شفاهی	به مروف:	به عدد:
نام و نام خانوادگی داور مجاز صوت و لحن:		تاریخ و امضاء داور صوت و لحن:	

فرم سنجش لحن آزمون پایانی دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۴)

گرایش:		نام پدر:					نام و نام خانوادگی قاری:	
توضیحات (موارد اشکال) لازم است داور دوره، تذکرات صفحات بعد را مطالعه نماید	عالی (۲۵-۲۲)	بسیار خوب (۲۲-۱۹)	خوب (۱۹-۱۴)	متوسط (۱۴-۹)	ضعیف (۹-۴)	بسیار ضعیف (۴-۰)	ردیف (شماره نغس)	
							۱	
							۲	
							۳	
							۴	
							۵	
							۶	
							۷	
							۸	
							۹	
							۱۰	
							۱۱	
							۱۲	
							۱۳	
							۱۴	
							۱۵	
							۱۶	
							۱۷	
							۱۸	
							۱۹	
							۲۰	
							۲۱	
							۲۲	
							۲۳	
							۲۴	
							۲۵	
							۲۶	
							۲۷	
							۲۸	
							۲۹	
							۳۰	
جمع کل امتیازات:							جمع امتیازات هر ستون	
جمع کل امتیازات کسب شده تقسیم بر تعداد نفس‌های تلاوت شده به عدد:		به مروف:						

* تذکرات مهم :**تذکرات مربوط به داوران:**

- ۱) در مورد عدم رعایت مخارج حروف، به ازای هر حرف در طول قرائت، حداکثر ۲ نمره کسر خواهد شد.
- ۲) جهت رعایت عدالت و همچنین دقت در ارزیابی قرائت متعلمان، آزمونهای پایانی و شفاهی این دوره می بایست توسط حداقل دو داور مجاز (یک نفر جهت ارزیابی تجوید و یک نفر ویژه ارزیابی صوت و لحن) صورت گیرد.
- ۳) برای اخذ آزمون شفاهی هریک از شرکت کنندگان، یک نمونه از فرم‌های بالا تکثیر و طبق آن امتیاز مربوطه محاسبه شود.
- ۴) جهت محاسبه نمره نهایی متعلم باید نمره آزمون کتبی (از ۲۰ نمره) با نمره آزمون شفاهی (از ۸۰ نمره) جمع گردیده و حاصل آن را بر عدد ۵ تقسیم شود و حاصل به عنوان نمره نهایی فرد منظور شود. (حد نصاب نمره قبولی نیز (۱۴ از ۲۰) خواهد بود).
- ۵) از آنجا که تعداد نفس‌های مدنظر جهت تقلید در هر یک از سبکها متغیر است لذا لازم است داور محترم دقت لازم را در محاسبه امتیازات داشته باشد.
- ۶) در شیوه تحقیق، سطح اجرای هر قطعه (نفس) با توجه به تقسیم بندی (بسیارضعیف، ضعیف، متوسط، خوب، بسیار خوب، عالی) در بخش لحن، توسط داور محترم بر اساس پارامترهای زیر تعیین خواهد شد:
  - الف) بسیار ضعیف: عدم انطباق کامل قطعه تقلید شده نسبت به تلاوت مبنا (از حیث مقام، طبقه صوتی و ...)
  - ب) ضعیف: مشابهت با تلاوت مبنا فقط از نظر مقام بدون رعایت سایر موارد
  - ج) متوسط: مشابهت با تلاوت مبنا از نظر مقام و طبقه صوتی بدون رعایت تکیه‌های صوتی، تحریرها، فواصل
  - د) خوب: مشابهت با تلاوت مبنا همراه با رعایت نسبی تکیه‌ها، تحریرها و فواصل
  - ه) بسیار خوب: مشابهت با تلاوت مبنا همراه با رعایت تکیه‌ها، تحریرها و فواصل بطور نسبتاً کامل
  - و) عالی: تقلید کامل همراه با تمامی جوانب آن (مقام- ملودی- تحریرها- فواصل- تکیه‌ها و ...)
- ۷) در شیوه تدویر، سطح اجرای هر تلاوت از تلاوتهای چهارگانه به صورت مجزا سنجیده و بر اساس بارم تعیین شده در فرم داوری امتیازدهی می‌گردد. لذا لازم است داوران محترم در تلاوتهایی که دارای چند نغمه یا مقام می‌باشند تقسیم بارم آن تلاوت را به نسبت تعداد نغمات مدنظر قرار داده تا در صورت عدم انطباق یک نغمه، فقط نمره همان نغمه کسر گردد. تذکر: به علت کوتاه بودن و تک نغمه‌ای بودن سوره حمد در تلاوت اساتید، بارم آن کمتر لحاظ شده است.
- ۸) توصیه اکید می‌گردد که داور محترم در ستون توضیحات فرم داوری، نکات و موارد اشکال در قطعه‌های ارائه شده توسط متعلمان را مرقوم فرمایند.
- ۹) در سبک تدویر خوانی، نمره تجوید فقط در حدود ۱/۵ صفحه اول قطعات تقلیدی، محاسبه شود.
- ۱۰) لازم است داور محترم، تسلط کامل بر تلاوتهای تقلیدی این دوره داشته باشد.
- ۱۱) فرمهای ارزیابی قرائت سطح ۴ (ویژه آزمونهای ورودی دوره‌های تربیت معلم روخوانی و روانخوانی، حفظ و دوره قرائت قرآن سطح ۵) در متن طرح گنجانده شده است که حدنصاب‌های قبولی آن مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد.
- ۱۲) افراد مستعد که قبلاً نسبت به امر تقلید از قراء مصری مبادرت نموده‌اند، می‌توانند حضوری یا غیر حضوری دوره را سپری نموده و در آزمون پایانی تلاوت خود را به صورت آزاد (غیر تقلیدی) ارائه نمایند. حدنصاب‌های قبولی مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد. بدیهی است جهت داوری افراد مذکور از فرمهای ویژه آزمونهای ورودی که در صفحات ۳۳ و ۳۴ آمده است استفاده گردد.

تذکرات مربوط به معلم:

۱. لازم است معلم محترم دوره جهت تدریس و تبیین شرایط و ضوابط "تقلید" از فصل "تقلید" کتاب معماری تلاوت تألیف استاد غلامرضا شاه میوه اصفهانی و کتاب بازشناختی در روش‌ها، معیارها و ضوابط آموزشی و فنی تقلید در هنر تلاوت قرآن کریم تألیف محمدکاوند استفاده نماید.
۲. پیشنهاد می‌گردد جهت آماده شدن هر چه بیشتر متعلمان برای ورود به تقلید تلاوتهای تحقیق، معلم محترم دوره ابتداء یک قطعه از تلاوتهای تدویر تقلیدی را جهت تمرین به قرآن آموزان ارائه نماید.
۳. معلمان محترم در این دوره جهت بالا بردن سطح و مهارت متعلمان به کارورزی بیشتر بپردازند.
۴. معلمان محترم موظف می‌باشند که در جلسات اولیه با توجه به تواناییهای صوتی متعلمان و علاقه ایشان، به معرفی استاد الگو مبادرت ورزیده و برای آموزش نحوه تقلید فرازهای اولیه، وقت بیشتری صرف نمایند.
۵. با عنایت به تأکید اساتید فن تلاوت، توصیه می‌شود جهت شروع تقلید در زمینه تلاوت تحقیق، تلاوت استاد محمد صدیق منشاوی و استاد مصطفی اسماعیل و در زمینه تلاوت تدویر تلاوت استاد محمد صدیق منشاوی یا استاد خلیل الحصری به متعلمان معرفی گردد.
۶. با عنایت به محدود بودن ساعات آموزشی دوره، لازم است معلمان محترم در پایان دوره توصیه نمایند تا قرآن آموزان پس از اتمام دوره، تلاوت تقلیدی خود را به صورت غیرحضورى تا پایان تلاوت با شرکت در دوره‌ها و جلسات قرآنی، تقلید نمایند. (همچنین توصیه شود جهت تثبیت فضای صوتی و لحنی قاری الگو، به تقلید سایر تلاوتهای استاد نیز مبادرت ورزند).
۷. از آنجا که هدف از برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه‌های قرآن کریم می‌باشد، لذا شایسته است که معلمان محترم در هر جلسه در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال فراگیران، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم السلام)، عنوان نمایند. برای مثال معلمان می‌توانند از کلمات، عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه‌ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۸. معلمان محترم در جلسه اول پیش از آموزش به بیان مقدمه، اهداف دوره و آماده سازی متعلمین بپردازند.
۹. افراد مستعد که قبلاً نسبت به امر تقلید از قرآء مصری مبادرت نموده‌اند، می‌توانند حضوری یا غیرحضورى دوره را سپری نموده و در آزمون پایانی تلاوت خود را به صورت آزاد (غیر تقلیدی) ارائه نمایند. حدنصاب‌های قبولی مشابه قرائت تقلیدی می‌باشد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۵ (علوم و فنون قرائت تکمیلی) «گرایش تحقیق و تدویر»

پیامبر اکرم (ص): مَنْ قَرَأَ الْقُرْآنَ ابْتِغَاءً وَجَهَ اللَّهُ وَتَفَقَّهَ فِي الدِّينِ كَانَ لَهُ مِنَ الثَّوَابِ مِثْلَ جَمِيعِ مَا أُعْطِيَ الْمَلَائِكَةُ وَالْأَنْبِيَاءُ وَالْمُرْسَلُونَ^۱

هر کس برای کسب رضایت خدا و آگاهی در دین قرآن بخواند، ثوابی مانند همه آنچه که به فرشتگان و پیامبران و رسولان داده شده، برای اوست.

* مقدمه

بی شک یکی از جلوه‌های اعجاز قرآن کریم که همواره منشأ جذب بسیاری از مردم به سوی قرآن و آموزه‌های دینی بوده همانا قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم همراه با رعایت قواعد تجویدی آن است. از این رو بنا به نص صریح سوره مبارکه مزمل در باب تلاوت قرآن که می‌فرماید: «... وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً» و فرمایش گهربار امیرالمؤمنین علیه السلام که «ترتیل» را به «حفظ الوقوف و بیان الحروف» معنا فرمودند، معاونت آموزش و سنجش سازمان دارالقرآن الکریم در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۵) را با هدف آموزش «علوم و فنون قرائت تکمیلی» تقدیم می‌دارد.

* اهداف

الف) اهداف کلی:

- ۱) نشر آموزه‌های تکمیلی قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم در سطح جامعه اسلامی.
- ۲) ارائه یک روش منطقی، جذاب، سطح‌بندی شده و هماهنگ برای آموزش‌های قرائت قرآن در راستای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم» و ایجاد علاقه و زمینه برای پرداختن به فراگیری فنون قرائت قرآن در سطوح بالاتر.

ب) اهداف رفتاری:

- ۱) قرآن آموزان، قرآن کریم را به صورت فصیح و با لهجه صحیح عربی و با رعایت کلیه نکات تجویدی، قرائت نمایند.
- ۲) ضمن آشنایی با برخی مقوله‌های صوت و لحن، قرآن آموزان قادر خواهند بود آیات قرآن کریم را در سبک و شیوه استاد الگوی خود تلاوت نمایند.

* چکیده طرح:

بر اساس این طرح پس از تبلیغات، ثبت نام، سطح بندی و کلاسبندی مخاطبان - به تفکیک جنسیت، سطح تحصیلات و محدوده سنی - کلاسهای آموزشی در ۴۰ جلسه، در مراکز آموزشی پیش بینی شده برگزار شده و مخاطبان، توانایی تلاوت آیات شریفه قرآن در یکی از دو شیوه تحقیق یا تدویر و در سبک یکی از مشاهیر قرائت جهان اسلام را کسب خواهند نمود. سرفصلها و بودجه‌بندی دروس بر مبنای مباحث تکمیلی تجوید (شامل کلیه مباحث تجوید) و صوت و لحن می‌باشد. به افرادی که حد نصاب آزمون‌های کتبی و قرائت عملی را کسب نمایند، گواهینامه مربوطه اعطاء خواهد شد.

۱- وسائل الشیعه، ج ۶، ص ۱۸۳، ح ۷۶۸۳

* مشخصات کلی دوره:

- ۱- **نام دوره:** آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۵) (علوم و فنون قرائت تکمیلی) «گرایش تحقیق و تدویر»
- ۲- **مدت دوره:** ۸۰ ساعت آموزشی (شامل ۴۰ جلسه ۲ ساعته).
- ۳- **شکل اجرای دوره:** به صورت حضوری، ترجیحاً دو جلسه در هفته (افراد مستعد می‌توانند به صورت خودآموز درس را فرا گرفته و تنها در آزمون‌های مربوطه شرکت نمایند).
- نکته: به دلیل نیاز به کارورزی بیشتر در دوره فوق بهتر است دو جلسه در هفته در نظر گرفته شود.
- ۴- **مقطع زمانی:** در طول سال.
- ۵- **پیش نیاز:** دارا بودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۴) یا قبولی در آزمونهای ورودی معادل
- ۶- **گستره طرح:** سراسر کشور.
- ۷- **محل تشکیل دوره:** تمامی اماکنی که امکان تشکیل دوره‌ها در آنجا وجود داشته باشد. (اولویت با مراکز فرهنگی و مذهبی است).
- ۸- **ممتوای آموزشی دوره:** ۱- کتاب حلیة القرآن «سطح ۲» تألیف آقای موسوی بلده ۲- پژوهشی در علم تجوید تألیف آقای علامی (این کتاب به عنوان کتاب کمک آموزشی می‌باشد) ۳- کتاب مهارت‌های تنغیمی و القاء معانی تألیف آقای شاه‌میوه ۴- کتاب بازشناختی در روش‌ها، معیارها و ضوابط آموزشی و فنی تقلید در هنر تلاوت قرآن کریم تألیف محمدکاوند یا سایر کتب مشابه و مورد تأیید.
- ۹- **مجری دوره:** اداره امور قرآنی استانها و کلیه مؤسسات قرآنی مردمی و یا دستگاههای دولتی.
- ۱۰- **گروههای هدف:** دو رده سنی بالا و پایین ۱۵ سال.
- ۱۱- **تعداد متعلمان در هر کلاس:** حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر و در دو گروه جداگانه برادر و خواهر. تعداد حداقل و حداکثر متعلمان، مربوط به دوره‌های سهمیه‌ای است و در دوره‌های خودگردان رعایت تعداد حداقلی ضرورتی ندارد.
- ۱۲- **ارزش آموزشی:** کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۸۰ ساعت آموزش» محسوب گردیده و به قبولشدگان، گواهی پایان دوره از طریق استان اعطاء خواهد شد.

* شرایط شرکت کنندگان

الف) شرایط عمومی:

- تقید به دین مبین اسلام.
- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- ۱- دارا بودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۴) و توانایی ارائه حداقل ۳ تلاوت کامل تقلیدی از استاد الگو.
- الف- افراد فاقد گواهینامه فوق، مشروط به قبولی در آزمون شفاهی (۳ قرائت تقلیدی) می‌توانند در دوره آموزشی قرائت قرآن کریم (سطح ۵) شرکت نمایند.
- ب- افرادی که از زمان اخذ گواهینامه ایشان بیش از ۲ سال سپری شده باشد می‌بایست در آزمون ورودی وفق آزمون پایانی قرائت قرآن (سطح ۴) شرکت نمایند.
- ۲- داشتن استعداد و قریحه ذاتی در درک و تقلید اصوات و نغمات قرآنی.
- تذکر: حتی‌المقدور سعی شود محدوده سنی هر کلاس به هم نزدیک بوده و مخاطبان هر کلاس با یکدیگر اختلاف سنی زیادی نداشته باشند.

ضرورت دارد مجری برگزار کننده دوره اسامی قرآن آموزان را در سامانه مدیریت آموزش سازمان دارالقرآن الکریم به نشانی edu.telavat.ir ثبت نماید. همچنین ضروری است معلم دوره پس از اخذ آزمون پایانی نمره قرآن آموزان را در سامانه مذکور ثبت نماید. گواهینامه پایانی برای قبول شدگان به صورت الکترونیک از طریق سایت مذکور صادر می شود.

* محتوای آموزشی

محتوای آموزشی دوره در قسمت تجوید و وقف و ابتداء، مطابق با سرفصلهای کتاب حلیه القرآن (سطح ۲) و در بخش صوت و لحن نیز بر مبنای کتاب مهارتهای تنغیمی و القاء معانی و در بخش روش های آموزش و یادگیری قرائت، کتاب بازشناختی در روش ها، معیارها و ضوابط آموزشی و فنی تقلید در هنر تلاوت قرآن کریم تألیف محمد کاکاوند می باشد، سرفصلهای ارائه شده زیر و تجربیات علمی و عملی معلم دوره می باشد:

الف) معرفی کلی دروس و سرفصلهای آموزشی دوره:

★ سرفصلهای تجوید و وقف و ابتداء:

۱. خلاصه‌ای از تاریخ قرآن و مراتب قرائت.
۲. آغاز و اتمام قرائت.
۳. ابتداء و وقف بر کلمات.
۴. انواع «ه - ه» در آخر کلمات.
۵. مخارج حروف.
۶. صفات حروف (اصلی و فرعی).
۷. احکام حروف (تفخیم و ترقیق - ادغام - میم و نون ساکنه - غنّه - مدّ و قصر).
۸. وقف و ابتداء در عبارات (وقف - قطع - انواع وقف و ابتداء - رموز سجاوندی - تکبیر - سجده‌های واجب).

★ سرفصلهای صوت و لحن:

- فصل اول از کتاب " مهارتهای تنغیمی و القاء معانی " از مهارت دوم صفحه ۴۵ تا صفحه ۱۱۵ شامل:

۱. انتخاب نغمه شروع
۲. انتخاب درجه صوتی شروع
۳. انتخاب سرعت تلاوت
۴. انتقال مقام و جنس
۵. تنظیم لفظی
۶. اندازه گیری
۷. تحریر

- منبع: کتاب مهارتهای تنغیمی و القاء معانی نوشته غامرضا شاه میوه

تذکر: تهیه کتاب مختص معلم دوره می باشد.

* آزمونها:

الف - آزمون ورودی:

جهت ورود به این دوره آموزشی، آزمونی مطابق با آزمون پایانی قرائت (سطح ۴) اخذ گردد.

ب - آزمون‌های پایانی:

آزمون پایانی دوره شامل دو بخش [الف- آزمون کتبی و ب- آزمون شفاهی قرائت] خواهد بود و میانگین نمرات فوق، نمره نهایی فرد را مشخص خواهد نمود.

نکته: پیش از محاسبه معدل نمرات کتبی و شفاهی، ابتدا نمره قرائت شفاهی - که از ۱۰۰ می‌باشد - بر مبنای ۲۰ محاسبه شود.

ب - ۱) آزمون کتبی:

معلمین محترم می‌بایست جهت اخذ آزمون کتبی، در هر یک از بخشهای تجوید تکمیلی (به همراه سوالاتی از بخش وقف و ابتدا) و صوت و لحن تکمیلی، ۵ تا ۸ سؤال تشریحی و کاربردی از کتب تعیین شده (حلیه القرآن (سطح ۲) و مهارتهای تنغیم و القاء معانی) فقط بخشهای تدریس شده، طراحی نموده و از متعلمان آزمون کتبی به عمل آورند.

شایان ذکر است نمره قبولی در این آزمون (برای هر یک از بخشهای تجوید و صوت و لحن) حداقل ۱۴ از ۲۰ می‌باشد.

ب - ۲) آزمون شفاهی:

پس از آزمون کتبی، می‌بایست ساعتی برای برگزاری آزمون شفاهی قرائت تعیین شده و طبق موارد زیر از متعلمین آزمون شفاهی به عمل آید:

۱. مبنای امتیاز آزمون شفاهی قرائت (تحقیق و تدویر)، ۱۰۰ بوده و در صورت کسب نمره حد نصاب توسط متعلمین در هر یک از بخشهای: الف- تجوید «۲۴/۵ از ۳۵» ب- وقف و ابتدا «۱۰/۵ از ۱۵» ج- صوت «۱۴ از ۲۰» د- لحن «۲۱ از ۳۰» به ایشان گواهینامه قرائت قرآن کریم (سطح ۵) «تحقیق» یا «تدویر» اعطاء خواهد شد.

تبصره ۱: در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر یک از بخشهای مزبور، معلم محترم از قبولشدگان محسوب نشده و در بخش یا بخشهای مربوطه تجدید منظور خواهد شد.

تبصره ۲: نحوه برگزاری آزمون پایانی به دو روش تحقیق و تدویر بوده و بر اساس آئین‌نامه و فرمهای داوری که به پیوست آمده است می‌باشد. ضمناً هر یک از متعلمین می‌توانند در یک یا هر دو رشته (تحقیق و تدویر) شرکت نمایند.

۲. به هر یک از متعلمان پس از مشخص نمودن آیات آزمون، حدود ۱۰ دقیقه فرصت مرور داده شود.

۳. در آزمون پایانی برای هر متعلم، یک صفحه (به صورت قرعه) از روی قرآنها ۶۰۴ صفحه‌ای به شیوه رسم الاملاء یا رسم المصحف به انتخاب معلم، قرائت به روش تحقیق معین شود.

تذکر: برای قرائت به روش ترتیل، دو صفحه (۳۰ سطر و به صورت قرعه) معین گردد.

۱- دقت شود که سوالات از بخشهای مختلف و مباحث مهم طراحی گردیده و بارم هر سوال با توجه به سطح (آسانی یا دشواری) هر سوال تعیین گردد.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

۴. جهت اخذ گواهینامه در هر یک از گرایش‌های تحقیق یا تدویر لازم است نمره حدنصاب در هر یک از بخشهای تجوید، وقف و ابتدا و صوت و لحن با توجه به آئین‌نامه و فرم‌های داوری مخصوص به هر گرایش کسب گردد.

۵. دارندگان گواهینامه این دوره (تحقیق یا تدویر) مشروط به دارا بودن شرایط تخصصی ذیل‌الذکر، مجاز به انتخاب و شرکت در دوره تربیت معلم تجوید قرآن کریم خواهند بود:

۱- دارا بودن گواهینامه مفاهیم قرآن کریم (سطح ۳) ۲- دارا بودن گواهینامه قرائت (سطح ۵) در گرایش تحقیق یا تدویر: مشروط به اینکه حداقل امتیاز کسب شده در بخش تجوید و وقف و ابتدا (کتبی و شفاهی) ۱۶ از ۲۰ باشد.

ج) نحوه محاسبه نمره نهائی:

دو برابر نمره قرائت شفاهی (بر مبنای ۲۰) + میانگین نمره کتبی تجوید و وقف و ابتدا و صوت و لحن (با ضریب ۱)

= نمره نهائی

۳

* تذکرات مهم :

□ تذکرات مربوط به داوران:

- ۱- در قسمت صحت قرائت ۳۵ امتیاز برای تجوید، ۱۵ امتیاز برای وقف و ابتداء، ۲۰ امتیاز برای صوت و ۳۰ امتیاز برای لحن در نظر گرفته شده است که طبق آئین‌نامه، جداول و فرمهای ضمیمه مربوطه ارزشیابی خواهد شد. (جهت احتساب نمره نهائی، نمره شفاهی را بر ۵ تقسیم نموده تا بر مبنای ۲۰ شود.)
- ۲- آزمون پایانی قرائت (شفاهی) می‌بایست حداقل توسط دو داور مجاز (یک نفر جهت ارزیابی تجوید و وقف و ابتدا و یک نفر ویژه ارزیابی صوت و لحن) صورت گیرد. تبصره: توصیه می‌شود جهت رعایت عدالت و همچنین دقت در ارزیابی قرائت متعلمان در صورت دارا بودن داوران مجاز، برای هر یک از رشته‌های تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن داور مجزا در نظر گرفته شود.
- ۳- به علت تأکید و تعظیم ارزشهای قرآنی و احکام شرعی، از انتخاب سوره‌های عزائم (دارای سجده واجب) برای آزمونهای پایانی خواهران و یا استفاده از داوران برادر برای داوری تلاوت خواهران و بالعکس، جداً خودداری شود.

□ تذکرات مربوط به معلم:

۱. هدف آموزش در این سطح، رسیدن به «قرائت تطبیقی» است لذا معلمان محترم در این دوره جهت بالا بردن سطح و مهارت متعلمان به کارورزی بیشتر بپردازند. (معلمان محترم حدود ۳۰ دقیقه ابتدایی هر جلسه را به تدریس نظری و باقی زمان را به کارورزی بپردازند.)
۲. از آنجایی که هدف از برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه‌های قرآن کریم می‌باشد لذا شایسته است که معلم محترم در هر جلسه، در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال فراگیران، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم‌السلام) عنوان نمایند. برای مثال معلمان می‌توانند از کلمات، عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه‌ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۳. در هر جلسه، معلمان محترم ابتدا دقایقی را به تدریس نظری پرداخته، سپس با توجه به مطالب تدریس شده به کارورزی با افراد پرداخته و اقدام به رفع اشکال آنان نمایند.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

۴. معلمان محترم در جلسه اول پیش از آموزش به بیان مقدمه، اهداف دوره و آماده سازی متعلمین بپردازند.
۵. با عنایت به اینکه در این دوره هدف این است که قرآن آموزان، نحوه پیاده‌سازی آموخته‌های خود از قرائت قرآن سطح ۴ (تدویر یا تحقیق تقلیدی) را بر دیگر آیات قرآن کریم فرا گرفته و اجراء نمایند، لذا لازم است که معلم محترم دوره با ویژگیهای سبک(حالت و فضای تولید و تشدید صوت، ویژگیهای تنغیمی، روش اوج‌گیری، مساحت صوتی معمول مورد استفاده و ....) تلاوتهای الگوی قرائت قرآن(سطح ۴) آشنایی کافی داشته باشد.
۶. معلمان محترم دوره، در خصوص تأکید بر ارتباط و تقلید مستمر متعلمان از تلاوتهای استاد الگو همت ویژه گمارند تا موجب تسلط بیشتر متعلمان بر سبک و ویژگیهای استاد الگو گردد.
۷. با عنایت به اینکه در دوره قرائت قرآن (سطح ۴) تأکید شده است تا کل تلاوت مبنا تا پایان، به صورت غیر حضوری(کار در منزل) حتی پس از اتمام دوره تقلید شود، لذا معلمان می‌توانند کلیه نکات تلاوت مذکور (نکات و تکنیکهای صوتی و لحنی) را با متعلمان روی دیگر آیات قرآن کریم کارورزی نمایند.
۸. به معلمان گرامی توصیه می‌شود جهت تسلط بیشتر قرآن آموزان بر قرائت انواع مختلف آیات شریفه قرآن کریم(از نظر قفله، طول آیات، نوع کلمات و...)، آیاتی که برای تمرین یا کارورزی انتخاب می‌نمایند از سوره و آیات مختلف باشد.
۹. از آنجا که قرآن آموزان، طی گذراندن این دوره با تلاوتهای آزاد (منظور تلاوتی است که در سبک استاد الگو می‌باشد اما آیات آن متفاوت با تلاوت الگو است.) آشنا خواهند شد، لذا ضروری است جهت رعایت شیب مناسب آموزشی(از آسان به مشکل)، معلمان محترم در هر جلسه آیاتی را به عنوان تکلیف به متعلمان واگذار نموده تا برای جلسه آینده مطابق با سبک و سیاق استاد الگو آماده و تلاوت نمایند.
۱۰. از آنجا که تسلط بر تجوید و صوت و لحن تکمیلی مستلزم تکرار و تمرین مستمر می‌باشد، شایسته است متعلمان دوره در ساعات خارج از کلاس به کارورزی و ممارست بیشتر بپردازند.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۶ (علوم و فنون قرائت پیشرفته) «گرایش تحقیق»

وَرَقِلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا

«... و قرآن را شمرده شمرده و با ثانی تلاوت نما.»

(سوره مبارکه مزمل/آیه ۴)

* مقدمه

بی شک یکی از جلوه‌های اعجاز قرآن کریم که همواره منشأ جذب بسیاری از مردم به سوی قرآن و آموزه‌های دینی بوده همانا قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم همراه با رعایت قواعد تجویدی آن است. از این رو بنا به نص صریح سوره مبارکه مزمل در باب تلاوت قرآن که می‌فرماید: «... وَرَقِلِ الْقُرْآنَ تَرْتِیْلًا» و فرمایش گهربار امیرالمؤمنین علیه السلام که «ترتیل» را به «حفظ الوقوف و بیان الحروف» معنا فرمودند، معاونت آموزش و سنجش سازمان دارالقرآن الکریم در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۶) را با هدف آموزش «علوم و فنون قرائت پیشرفته» تقدیم می‌دارد..

* اهداف

(الف) اهداف کلی:

- ۱- زمینه سازی بمنظور آشنائی و انس آحاد جامعه، خاصه نوجوانان و جوانان با کلام الهی از طریق آشنائی و التذاذ از بیان فصیح و الحان آسمانی قرآن کریم.
- ۲- نشر آموزه‌های پیشرفته قرائت فصیح و آهنگین قرآن کریم در سطح جامعه اسلامی.
- ۳- جذب و شناسایی استعدادهای درخشان در امر قرائت تخصصی قرآن کریم و ایجاد زمینه‌های رشد ایشان.
- ۴- ارائه یک روش منطقی، جذاب، سطح‌بندی شده و هماهنگ برای آموزشهای قرائت قرآن کریم در راستای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم».

(ب) اهداف رفتاری:

- ۱) قرآن آموزان، بواسطه قرائت و استماع مستمر آیات قرآن کریم جذب و شیفته آن شده و با آیات و معارف غنی آن، مأنوس گردند.
- ۲) قرآن آموزان، آیات قرآن کریم را با رعایت کلیه نکات تجوید، وقف و ابتداء و صوت و لحن به صورت آهنگین و زیبا قرائت نمایند.
- ۳) قرآن آموزان، با تلاوت‌های زیبای خویش، علاوه بر حفظ و بهره بیشتر روحی و معنوی خویش، عاملی برای جذب افراد دیگر گردند.

* چکیده طرح:

بر اساس این طرح پس از تبلیغات، ثبت نام، سطح بندی و کلاسبندی مخاطبان - به تفکیک جنسیت، سطح تحصیلات و محدوده سنی - کلاسهای آموزشی در ۴۰ جلسه، در مراکز آموزشی پیش بینی شده برگزار شده و مخاطبان، توانایی تلاوت آیات شریفه قرآن در شیوه تحقیق با رعایت نکات پیشرفته تجوید و صوت و لحن را کسب خواهند نمود. سرفصلهای آموزشی در بخش تجوید، مباحث آسیب‌شناسی تجوید شامل آسیب‌های بخش مخارج حروف، صفات و احکام به همراه مبحث تاریخ قرآن خاصه

بحث طرق و مباحث پیشرفته وقف و ابتداء می‌باشد. در بخش صوت و لحن اصول پیشرفته صوت و لحن آموزش داده خواهد شد. در صورت موفقیت قرآن آموزان در آزمون‌های پایانی، گواهی پایان دوره به ایشان اعطاء خواهد شد.

* مشخصات کلی دوره:

- ۱ - نام دوره: آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۶) (علوم و فنون قرائت پیشرفته) «گرایش تحقیق».
- ۲ - مدت دوره: ۸۰ ساعت آموزشی (شامل ۴۰ جلسه ۲ ساعته).
- ۳ - شکل اجرای دوره: به صورت حضوری، ترجیحاً دو جلسه در هفته (افراد مستعد می‌توانند به صورت خودآموز درس را فرا گرفته و تنها در آزمون‌های مربوطه شرکت نمایند).
- نکته: به دلیل نیاز به کارورزی بیشتر در دوره فوق بهتر است دو جلسه در هفته در نظر گرفته شود.
- ۴ - مقطع زمانی: در طول سال.
- ۵ - پیش نیاز: دارابودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۵) و مفاهیم (سطح ۴) یا قبولی در آزمونهای ورودی معادل
- ۶ - گستره طرح: سراسر کشور.
- ۷ - ممل تشکیل دوره: تمامی اماکنی که امکان تشکیل دوره‌ها در آنجا وجود داشته باشد. (اولویت با مراکز فرهنگی و مذهبی است).
- ۸ - ممتوای آموزشی دوره: ۱- کتاب حلیة القرآن «سطح ۲» تألیف آقای موسوی بلده ۲- پژوهشی در علم تجوید تألیف آقای علامی (این کتاب به عنوان کتاب کمک آموزشی می‌باشد) ۳- کتاب مهارتهای تنغیمی و القاء معانی تألیف آقای شاه‌میوه. یا سایر کتب مشابه و مورد تأیید.
- ۹ - مجری دوره: اداره امور قرآنی استانها و کلیه مؤسسات قرآنی مردمی و یا دستگاههای دولتی.
- ۱۰ - گروههای هدف: تمامی علاقمندان به کلام وحی در رده سنی ۱۵ سال و به بالا (به تفکیک جنسیت).
- ۱۱ - تعداد متعلمان در هر کلاس: حداقل ۱۵ و حداکثر ۲۵ نفر و در دو گروه جداگانه برادر و خواهر.
- تعداد حداقل و حداکثر متعلمان، مربوط به دوره‌های سهمیه‌ای است و در دوره‌های خودگردان رعایت تعداد حداقلی ضرورتی ندارد.
- ۱۲ - ارزش آموزشی: کسب نمره قبولی در این دوره به عنوان «۸۰ ساعت آموزش» محسوب گردیده و پس از درج در پرونده استانی افراد به قبولشدگان، گواهی پایان دوره اعطاء خواهد شد.

* شرایط شرکت کنندگان

الف) شرایط عمومی:

- ۱- تقید به دین مبین اسلام.
- ۲- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- ۱- دارابودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۵) و مفاهیم (سطح ۴)
- الف- افراد فاقد گواهینامه های فوق مشروط به قبولی در آزمون ورودی (مطابق با آزمونهای پایانی هر دو دوره فوق) می‌توانند در دوره آموزشی قرائت قرآن کریم (سطح ۶) شرکت نمایند.
- تبصره: افرادی که در آزمون مفاهیم حدنصاب را کسب نمایند و نمره قرائت عملی آنها بالاتر از ۱۶ باشد، می‌توانند در دوره شرکت نموده و در پایان دوره مجدداً در آزمون مفاهیم شرکت نمایند. بدیهی است در صورت قبولی در آزمون فوق، سایر آزمونها به عمل خواهد آمد.
- ب- افرادی که از زمان اخذ گواهینامه ایشان بیش از ۲ سال سپری شده باشد می‌بایست در آزمون ورودی وفق آزمون پایانی قرائت قرآن (سطح ۵) شرکت نمایند.
- ۲- داشتن استعداد و قریحه ذاتی در درک و تقلید اصوات و نغمات قرآنی. - تذکر: حتی المقدور سعی شود محدوده سنّی هر کلاس به هم نزدیک بوده و مخاطبان هر کلاس با یکدیگر اختلاف سنّی زیادی نداشته باشند. ضرورت دارد مجری برگزار کننده

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

دوره اسامی قرآن آموزان را در سامانه مدیریت آموزش سازمان دارالقرآن الکریم به نشانی edu.telavat.ir ثبت نماید. همچنین ضروری است معلم دوره پس از اخذ آزمون پایانی نمره قرآن آموزان را در سامانه مذکور ثبت نماید. گواهینامه پایانی برای قبول شدگان به صورت الکترونیک از طریق سایت مذکور صادر می شود.

* محتوای آموزشی

محتوای آموزشی دوره در قسمت تجوید و وقف و ابتداء، مطابق با سرفصلهای کتاب حلیه القرآن (سطح ۲) و در بخش صوت و لحن نیز بر مبنای کتاب مهارتهای تنغیمی و القاء معانی، سرفصلهای ارائه شده زیر و تجربیات علمی و عملی معلم دوره می باشد:

الف) معرفی کلی دروس و سرفصلهای آموزشی دوره:

★ سرفصلهای تجوید و وقف و ابتداء:

۱. تاریخ قرآن (تشریح مبحث طرق)
۲. آسیب شناسی مبحث حرکات
۳. آسیب شناسی مبحث مخارج
۴. آسیب شناسی مبحث صفات
۵. آسیب شناسی مبحث احکام

★ سرفصلهای صوت و لحن:

۱. کل فصل اول (مهارت تنغیمی)
۲. فصل دوم از صفحه ۲۰۱ تا ۲۱۹ شامل:
  - ✓ مهارت انتقال فضا
  - ✓ مهارت تطبیق نغمی
  - ✓ مهارت تفکیک

• منبع: کتاب مهارتهای تنغیمی و القاء معانی نوشته غامرضا شاه میوه

باتوجه به بالا بودن سطح تخصصی این دوره و اهمیت آن، می توان از اساتید پیشنهادی در بخشهای مورد نظر استفاده نمود.

جدول اسامی برخی از اساتید مجرب علم قرائت قرآن کریم		
ردیف	رشته تدریس	اساتید
۱	تجوید	سیدمحسن موسوی بلده، محمدرضا ستوده نیا، مهدی قره شیخلو، بهروز باریگل، علی فریین
۳	صوت و لحن	غلامرضا شاهمیوه اصفهانی، احمد ابوالقاسمی، محسن یاراحمدی، مهدی دغاغله

* آزمونها:

الف - آزمون ورودی:

جهت ورود به این دوره آموزشی، آزمونی مطابق با آزمونهای پایانی قرائت (سطح ۵) و مفاهیم (سطح ۴) اخذ گردد.

ب - آزمونهای پایانی:

آزمون پایانی دوره شامل دو بخش [الف - آزمون کتبی و ب - آزمون شفاهی قرائت] خواهد بود و میانگین نمرات فوق، نمره نهایی فرد را مشخص خواهد نمود.

نکته: پیش از محاسبه معدل نمرات کتبی و شفاهی، ابتدا نمره قرائت شفاهی - که از ۱۰۰ می‌باشد - بر مبنای ۲۰ محاسبه شود.

ب - ۱) آزمون کتبی:

معلمین محترم می‌بایست جهت اخذ آزمون کتبی، در هر یک از بخشهای تجوید پیشرفته (به همراه سوالاتی از بخش وقف و ابتدا) و صوت و لحن پیشرفته، ۵ تا ۸ سؤال تشریحی و کاربردی از کتب تعیین شده (حلیه القرآن (سطح ۲) و مهارتهای تنغیمی و القاء معانی (فقط بخشهای تدریس شده) ، طراحی نموده و از متعلمان آزمون کتبی به عمل آورند.

شایان ذکر است نمره قبولی در این آزمون (برای هر یک از بخشهای تجوید و صوت و لحن) حداقل ۱۴ از ۲۰ می‌باشد.

ب - ۲) آزمون شفاهی قرائت (سطح ۶):

پس از آزمون کتبی، می‌بایست ساعتی برای برگزاری آزمون شفاهی قرائت تعیین شده و طبق موارد زیر از متعلمین آزمون شفاهی به عمل آید:

۱. مبنای امتیاز آزمون شفاهی قرائت ، ۱۰۰ بوده و حد نصاب نمره قبولی نمره ۷۵ می‌باشد که لازم است شرکت کنندگان در هر یک از بخشهای ارزشیابی: الف - تجوید « ۲۴/۵ از ۳۵ » ب - وقف و ابتدا « ۱۰/۵ از ۱۵ » ج - صوت « ۱۴ از ۲۰ » د - لحن « ۲۱ از ۳۰ » نیز حد نصابهای مذکور را کسب نمایند. در صورت کسب نمرات فوق و حد نصاب نمره قبولی به قبولشدگان گواهینامه مربوطه اعطاء خواهد شد.

تبصره ۱: در صورت عدم کسب نمره قبولی در هر یک از بخشهای مزبور، متعلم محترم از قبولشدگان محسوب نشده و در بخش یا بخشهای مربوطه تجدید منظور خواهد شد.

تبصره ۲: نحوه برگزاری آزمون پایانی به روش تحقیق بوده و بر اساس آئین‌نامه و فرمهای داوری که به پیوست آمده است می‌باشد. به هریک از متعلمان پس از مشخص نمودن آیات آزمون، حدود ۱۰ دقیقه فرصت مرور داده شود.

۲. در آزمون پایانی برای هر متعلم، یک صفحه (به صورت قرعهای) از روی قرآنها ۶۰۴ صفحه‌ای به شیوه رسم الاملاء یا رسم المصحف به انتخاب متعلم، قرائت به روش تحقیق معین شود.

۳. دارندگان گواهینامه این دوره مشروط به دارا بودن شرایط تخصصی ذیل الذکر مجاز به انتخاب و شرکت در دوره تربیت معلم صوت و لحن قرآن کریم خواهند بود:

۱- دارا بودن گواهینامه مفاهیم قرآن کریم (سطح ۴) - ۲- دارا بودن گواهینامه قرائت (سطح ۶): مشروط به اینکه حداقل امتیاز کسب شده در بخش صوت و لحن (کتبی و شفاهی) ۱۶ از ۲۰ باشد.

ج) نحوه محاسبه نمره نهائی:

دو برابر نمره قرائت شفاهی (بر مبنای ۲۰) + میانگین نمره کتبی تجوید و وقف و ابتدا و صوت و لحن (با ضریب ۱)

= نمره نهائی

۳

* تذکرات مهم:

□ تذکرات مربوط به داوران:

- ۱- در قسمت صحت قرائت ۳۵ امتیاز برای تجوید، ۱۵ امتیاز برای وقف و ابتداء، ۲۰ امتیاز برای صوت و ۳۰ امتیاز برای لحن در نظر گرفته شده است که طبق آئین‌نامه، جداول و فرمهای ضمیمه مربوطه ارزشیابی خواهد شد.
- ۲- آزمون پایانی قرائت (شفاهی) می‌بایست حداقل توسط دو داور مجاز (یک نفر جهت ارزیابی تجوید و وقف و ابتدا و یک نفر ویژه ارزیابی صوت و لحن) صورت گیرد.
- تبصره: توصیه می‌شود جهت رعایت عدالت و همچنین دقت در ارزیابی قرائت متعلمان در صورت دارا بودن داوران مجاز، برای هر یک از رشته‌های تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن داور مجزا در نظر گرفته شود.
- ۳- به علت تأکید و تعظیم ارزشهای قرآنی و احکام شرعی، از انتخاب سوره‌های عزائم (دارای سجده واجب) برای آزمونهای پایانی خواهران و یا استفاده از داوران برادر برای داوری تلاوت خواهران و بالعکس، جداً خودداری شود.

□ تذکرات مربوط به معلم:

۱. معلمان محترم در این دوره جهت بالا بردن سطح و مهارت متعلمان به کارورزی بیشتر بپردازند. (معلمان محترم حدود ۳۰ دقیقه ابتدایی هر جلسه را به تدریس نظری و باقی زمان را به کارورزی بپردازند).
۲. شایسته است معلمان محترم با توجه به سطح این دوره نسبت به تبیین نحوه مطابقت مقامات مورد تدریس با مضامین آیات قرآن کریم مبادرت ورزند.
۳. از آنجا که هدف از برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه‌های قرآن کریم می‌باشد لذا شایسته است که معلم محترم در هر جلسه، در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال فراگیران، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم‌السلام)، عنوان نمایند. برای مثال معلمان می‌توانند از کلمات، عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه‌ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۴. در هر جلسه، معلمان محترم ابتدا دقایقی را طبق جدول بودجه‌بندی دروس به تدریس نظری پرداخته، سپس با توجه به مطالب تدریس شده به کارورزی با افراد پرداخته و اقدام به رفع اشکال آنان نماید.
۵. معلمان محترم در جلسه اول پیش از آموزش به بیان مقدمه، اهداف دوره و آماده سازی متعلمین بپردازند.

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

۶. به معلمین محترم پیشنهاد می‌گردد جهت انجام کارورزی‌ها از روش منافسه (نفس به نفس خواندن آیات توسط شرکت کنندگان) نیز استفاده نمایند.
۷. شایسته است معلم محترم، شرکت کنندگان را جهت کارورزی و رشد بیشتر به حضور در جلسات قرائت قرآن کریم معتبر استانی معرفی نماید.
۸. به معلمان محترم توصیه می‌شود جهت تسلط بیشتر قرآن آموزان بر قرائت انواع مختلف آیات شریفه قرآن کریم (از نظر قفله، طول آیات، نوع کلمات و...)، آیاتی که برای تمرین یا کارورزی انتخاب می‌نمایند از سوره و آیات مختلف باشد.
۹. معلمان محترم به متعلمین توصیه نمایند که جهت ارتقاء سطح دانش خویش از لوحهای فشرده آموزشی تهیه شده (مانند لوحهای آموزشی سازمان دارالقرآن الکریم، نرم افزار تلاوت، المانده ۲ و...) استفاده نمایند.
۱۰. از آنجا که تسلط بر تجوید و صوت و لحن تکمیلی مستلزم تمرین و تکرار مستمر می‌باشد، شایسته است فراگیران دوره در ساعات خارج از کلاس به کارورزی و ممارست بیشتر بپردازند.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

کلیات طرح برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم سطح ۷ (علوم و فنون قرائت حرفه‌ای) «گرایش تحقیق»

□ مقدمه

قرآن کریم، آخرین کتاب الهی و معجزه‌گوی پیامبر اعظم ﷺ و عهدنامه خداوند سبحان، با بندگانش می‌باشد و گنجینه‌ای عظیم و دریای بی‌کران از معارف الهی است که هر انسان به اندازه ظرفیت و سعی خود می‌تواند از آن بهره‌گیرد. با عنایت به وجود دوره‌های پایه، تخصصی و پیشرفته آموزش قرائت قرآن کریم و نیاز به تربیت قاریان برتر و منتخب استان‌ها در سطح حرفه‌ای فن تلاوت قرآن کریم و بهره‌مندی از ایشان به عنوان عوامل تأثیرگذار در پیشبرد امور قرآنی استان، ضروری است قاریان مستعد و منتخب در استان‌ها، توسط اساتید برجسته قرآن کریم آموزش‌های حرفه‌ای قرائت قرآن کریم را بگذرانند. لذا معاونت آموزش و سنجش سازمان دارالقرآن الکریم در استمرار فرآیند طراحی و اجرای «نظام جامع و هماهنگ آموزش قرآن کریم»، طرح تفصیلی برگزاری دوره آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۷) را تقدیم می‌دارد.

* اهداف

الف) اهداف کلی:

- ۱- ایجاد زمینه و انگیزه در قاریان استانی جهت استمرار و تداوم دانش‌اندوزی در علوم قرآنی و مهارت‌های تلاوت قرآن کریم به صورت عملی و تئوری و ارتقاء سطح کیفی آموزه‌های قرآنی (در زمینه فنون تلاوت).
- ۲- ارائه راهکار و روش هماهنگ در ارائه آموزش‌های تخصصی قرائت قرآن کریم در سطح کشور.
- ۳- شناسایی و معرفی قاریان برتر در سطح کشور (قبول شدگان دوره قرائت سطح ۷) به سایر نهادها.

ب) اهداف رفتاری:

انتظار می‌رود با طی این دوره تمامی دانش‌آموختگان:

- ۱- سطح معلومات تخصصی و عملی ایشان در زمینه قرائت قرآن کریم بیش از پیش ارتقاء یافته و ایشان به عنوان عوامل تأثیرگذار در پیشبرد امور قرآنی استان، ایفای نقش نمایند.
- ۲- با اصول و مبانی آداب تلاوت کلام‌الله مجید بیشتر آشنا شده و در رونق جلسات قرآنی شهرستان‌ها و استان، نقش مؤثری داشته باشند.
- ۳- با روش‌های نوین، علمی و تخصصی در امر تلاوت قرآن کریم آشنا شوند.
- ۴- در مسابقات قرآنی که در سطح کشور برگزار می‌شود قرائت قرآن قابل قبولی را ارائه نموده و سطح رقابت در مسابقات استانها نیز ارتقاء یابد.

* چکیده طرح:

این طرح پس از صدور مجوز برگزاری از سازمان دارالقرآن الکریم، تعیین و تصویب زمان اجرای آن، تهیه و تدارک ملزومات برگزاری دوره مزبور، به اداره امور قرآنی استان ابلاغ شده و اداره امور قرآنی استان نیز از قاریان برتر استان خویش، دعوت رسمی به عمل خواهد آورد تا ضمن اعلام آمادگی، در تاریخ مقرر و مکان مشخص جهت شرکت در این دوره در آن استان حضور یابند، پس از حضور مدعوین و پذیرش آنان با برگزاری آزمون‌های ورودی - تشخیصی و تعیین سطح و مراسم افتتاحیه - دوره آموزشی به صورت رسمی طی یک هفته به اجرا در خواهد آمد و طی آن مخاطبان تحت آموزش‌های ذیل قرار می‌گیرند:

طرح تفصیلی برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

- ۱- آسیب‌شناسی و بیان مشکلات تجویدی شرکت‌کنندگان در قالب تلاوت‌های کارورزی.
- ۲- آشنایی با مباحث عملی و تئوری «صوت‌شناسی و آسیب‌شناسی آن» در قالب تلاوت‌های کارورزی.
- ۳- آشنایی با مباحث مطروحه در زمینه لحن (شامل مباحث الحان و مقامات و سایر تکنیک‌های لحن بیانی و مقامی) در قالب تلاوت‌های کارورزی
- ۴- آشنایی با مباحث وقف و ابتدا (شامل: یادآوری تعاریف مفاهیم دانش وقف و ابتدا و اقسام وقف و ابتداء) و آشنایی و کارورزی موارد شایع وقف در آیات مشکل.
- ۵- آشنایی با مباحث تربیت و اخلاق قرآنی.

نکات:

- لازم است لوح‌های آموزشی حداقل یک‌ماه پیش از شروع دوره در اختیار قاریان مشمول طرح قرار گیرد.
  - پیش‌بینی شده است که قاریان مشمول این طرح که در آزمون‌های پایان دوره حدنصاب قبولی را کسب ننموده‌اند، پس از برگزاری دوره و آزمون‌های پایانی، توسط اساتید مجرب در حوزه‌های تخصصی تجوید، صوت، لحن و وقف و ابتداء زیر نظر سازمان دارالقرآن الکریم تحت آموزش غیرحضوری قرار بگیرند. لازم به ذکر است به قبول شدگان دوره نیز گواهی پایان دوره اعطاء خواهد شد.
- نحوه انجام این فرایند به این صورت خواهد بود که هر ۶ ماه یکبار (زمان دقیق آن توسط سازمان اعلام می‌گردد) یک تلاوت وفق ضوابط تعیین شده، از سوی شرکت‌کنندگان با کیفیت بالا ضبط و توسط اداره کل تبلیغات اسلامی به این سازمان ارسال خواهد شد. تلاوت‌های دریافتی برای اساتید جهت ارزیابی ارسال گردیده و نتایج و فرم‌های داوری مربوطه به همراه کارشناسی اساتید به قاریان محترم ارائه می‌گردد.

* مشخصات کلی دوره:

- ۱- عنوان طرح: آموزش قرائت قرآن کریم (سطح ۷) (علوم و فنون قرائت حرفه‌ای) «گرایش تحقیق».
- ۲- مقطع زمانی: در طول سال (طی ۲۵ جلسه آموزش حضوری).
- ۳- پیش‌نیاز: دارا بودن گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۶) یا قبولی در آزمون‌های ورودی معادل.
- ۴- گستره طرح: قاریان برتر استانهای کشور.
- ۵- مجری طرح: اداره امور قرآنی استان.
- ۶- ممتوای آموزشی دوره: شامل کتب و الواح فشرده آموزشی ارسال شده پیش از دوره (۱- حلیة القرآن سطح (۲) تألیف آقای موسوی بلده ۲- پژوهشی در علم تجوید تألیف آقای علامی ۳- مهارت‌های تنغیمی و القاء معانی تألیف غلامرضا شاه میوه اصفهانی به همراه کارورزی تلاوت در خصوص مباحث تدریس شده.
- ۷- گروه هدف (مفاینان): حائزین شرایط پذیرش.
- ۸- ارزش آموزشی: ۵۰ ساعت.

* شرایط شرکت کنندگان:

الف) شرایط عمومی:

- ۱- تقید به دین مبین اسلام
- ۲- دارا بودن ظاهر و پوششی مناسب و آراستگی رفتار.

ب) شرایط اختصاصی:

- ۱- دارا بودن گواهی پایان دوره قرائت قرآن (سطح ۶) یا قبولی در آزمونهای ورودی معادل تذکره؛ شرط ورود در دوره مذکور برای افراد فاقد گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۶) کسب امتیاز ۷۵ از ۱۰۰، مطابق با آئین نامه آزمون پایانی قرائت سطح (۶) می باشد. (لازم است فرم ارزشیابی هر یک از شرکت کنندگان با امضای داوران مجاز، در دارالقرآن الکریم استان نگهداری گردد).
- تذکره ۲: افراد فاقد گواهینامه قرائت قرآن (سطح ۶) می بایست در آزمون مفاهیم قرآن (سطح ۴) نیز شرکت نموده و حد نصاب لازم را کسب نمایند.

ضرورت دارد مجری برگزار کننده دوره اسامی قرآن آموزان را در سامانه مدیریت آموزش سازمان دارالقرآن الکریم به نشانی edu.telavat.ir ثبت نماید. همچنین ضروری است معلم دوره پس از اخذ آزمون پایانی نمره قرآن آموزان را در سامانه مذکور ثبت نماید. گواهینامه پایانی برای قبول شدگان به صورت الکترونیک از طریق سایت مذکور صادر می شود.

* محتوای آموزشی:

الف - معرفی کلی دوره و دروس آن:

دوره مذکور بر اساس کارورزی و آسیب شناسی تلاوت طراحی شده و لازم است شرکت کنندگان پیش از حضور در دوره منابع آموزشی مربوطه مندرج در جدول مشخصات آموزشی کلیه دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم که در ابتدای طرحهای تفصیلی دوره‌های قرائت آمده است، را به صورت غیر حضوری مطالعه نمایند.

محتوای آموزشی این دوره عبارت است از:

- ۱- آموزش صوت
- ۲- آموزش لحن
- ۳- آموزش تجوید
- ۴- آموزش وقف و ابتدا
- ۵- اخلاق قرآنی

ب) اساتید پیشنهادی:

با توجه به گستره طرح در کشور می توان از استان‌هایی که دارای اساتید مجرب بیشتری در زمینه قرائت قرآن هستند استفاده

کرد

جدول اسامی برخی از اساتید مجرب علم قرائت و اخلاق قرآن کریم

ردیف	رشته تدریس	اساتید
۱	تجوید	سیدمحسن موسوی بلده ، محمدرضا ستوده‌نیا ، مهدی قره شیخلو ، بهروز یاریگل ، محمدرضا ابوالقاسمی
۲	وقف و ابتدا	حمیدرضا مستفید ، محمدرضا حاج اسماعیلی ، کریم دولتی ، سعید رحمانی
۳	صوت	غلامرضا شاه‌میوه اصفهانی ، احمد ابوالقاسمی ، محسن یاراحمدی
۴	لحن	مهدی دغاغله ، غلامرضا شاه‌میوه اصفهانی ، محسن یاراحمدی
۵	اخلاق قرآنی	سیدمحسن خدام حسینی ، عباس سلیمی ، مهدی شکری ، حسین تقی پور

□ آزمون‌ها

● آزمون ورودی:

مطابق آزمون پایانی قرائت (سطح ۶) بوده و ثبت‌نام کنندگان لازم است حدنصاب‌های آزمونهای کتبی رشته‌های تجوید و وقف و ابتدا - صوت و لحن (کسب نمره ۱۴ از ۲۰ در هر رشته) و شفاهی (کسب نمره ۷۵ در قرائت عملی) را کسب نمایند. تذکرات: جهت برگزاری آزمونهای ورودی لازم است از داوران مجاز با هماهنگی سازمان دارالقرآن الکریم استفاده شود. تذکره ۲: طراحی، تصحیح آزمون‌ها و داوری تلاوتها می‌بایست زیر نظر سازمان دارالقرآن الکریم انجام شود.

● آزمون پایانی:

این آزمونها در دو بخش کتبی و قرائت عملی برگزار خواهد شد. آزمون کتبی شامل آزمونهای مجزا در رشته‌های تجوید، صوت و لحن، وقف و ابتدا خواهد بود که حدنصاب قبولی در هر یک از آزمونهای کتبی نمره ۱۴ از ۲۰ و حدنصاب آزمون شفاهی (قرائت عملی) نمره ۸۰ از ۱۰۰ می‌باشد.

نحوه محاسبه نمره نهائی:

دو برابر نمره قرائت عملی (بر مبنای ۲۰) + میانگین نمره کتبی تجوید، وقف و ابتدا، صوت و لحن (با ضریب ۱)

نمره نهائی =

۳

* تذکرات مهم:

□ تذکرات مربوط به داوران:

۱. داوری قرائت عملی پایانی می‌بایست توسط چهار داور مجاز (با هماهنگی سازمان دارالقرآن الکریم) صورت گیرد.
۲. سوالات آزمونهای کتبی پایانی، از منابع و کتب معرفی شده در جدول مشخصات آموزشی کلیه دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم که در ابتدای طرحهای تفصیلی دوره‌های قرائت آمده است و نیز مطالب مطروحه در طول دوره (با هماهنگی سازمان دارالقرآن الکریم)، طرح خواهد شد.
۳. سوالات آزمونهای کتبی پایانی به صورت تستی - تشریحی می‌باشد.
۴. به علت تأکید و تعظیم ارزشهای قرآنی و احکام شرعی، از انتخاب سوره‌های عزائم (دارای سجده واجب) برای آزمونهای پایانی خواهران و یا استفاده از داوران برادر برای داوری تلاوت خواهران و بالعکس، خودداری گردد.

□ تذکرات مربوط به اساتید:

۱. می‌بایست حداقل یک ماه پیش از شروع دوره، یک نسخه از بودجه بندی تدریس رشته مربوطه، به اساتید محترم دوره جهت هماهنگی بیشتر ارائه شود.
۲. از آنجا که هدف از برگزاری دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم، تربیت و پرورش نیروهای قرآنی به کمک آموزه‌های قرآن کریم می‌باشد، لذا شایسته است که اساتید محترم در هر جلسه، در خلال تدریس نظری، مطالب کوتاه تربیتی را بنا به فراخور حال، از قرآن کریم و فرمایشات اهل بیت (علیهم السلام)، عنوان نمایند. برای مثال اساتید می‌توانند از کلمات و عبارات و آیات تلاوت شده بهره گرفته و آیه مربوطه را که حاوی مطلب تربیتی است به شیوه‌ای هنرمندانه تبیین نمایند.
۳. در هر جلسه، اساتید محترم ابتدا دقایقی را طبق جدول بودجه بندی دروس به تدریس نظری پرداخته، سپس با توجه به مطالب تدریس شده به کارورزی با افراد پرداخته و اقدام به رفع اشکال آنان نماید.

آیین نامه اجرایی دوره‌های آموزش قرائت قرآن کریم

مسئولیت اجرایی:

مسئولیت برگزاری دوره‌ها طبق طرح تفصیلی مربوطه در مقاطع زمانی مناسب به عهده اداره امور قرآنی استان می‌باشد که می‌تواند توسط نهادهای دولتی، غیر دولتی و مؤسسات قرآنی مردمی و تحت نظارت اداره امور قرآنی استان اجرا خواهد شود.

نحوه اجراء (چرخه برگزاری):

- برنامه‌ریزی جهت تسهیم و ابلاغ سهمیه‌ها به اتحادیه قرآنی استان و کانونهای قرآن شهرستانها (طبق سهمیه‌های تعیین شده از سوی سازمان دارالقرآن الکریم و ابلاغ شده از سوی دفتر مرکزی سازمان تبلیغات اسلامی در اوائل هر سال و یا درخواست تأیید و صدور مجوز برگزاری دوره‌های ابداعی و بومی)
- تبلیغات (حتی‌المقدور به طور گسترده و وسیع در سطح استان و شهرستانهای تابعه).
- ثبت نام از علاقمندان و در پی آن آغاز دوره.
- تعیین سطح در ابتدای دوره توسط ممتحنین مجاز جهت سطح‌بندی و کلاس‌بندی شرکت کنندگان در سطوح و رده‌های سنی متناسب.
- ارائه یک نسخه از سرفصل‌های آموزشی، منابع، نحوه ارزشیابی و تذکرات مربوط به معلم « قبل از آغاز دوره به معلم مربوطه، الزامی بوده و رعایت سرفصلهای مربوطه، در ساعات آموزشی تعیین شده، موجب کیفیت بیشتر آموزشها خواهد شد.
- شایسته است پیش از برگزاری دوره‌ها، طی جلسه یا جلساتی نسبت به توجیه کادر آموزشی و اهداف و شیوه‌های آموزشی مورد نظر، اقدام لازم صورت پذیرد و معلمین دوره نیز حداقل یکبار طرح تفصیلی را مطالعه نمایند.
- برگزاری آزمون در پایان دوره، ارائه گواهینامه به قبول شدگان و انتخاب نفرات برتر دوره و اهداء جوایز به ایشان.
- ارسال گزارش مشروح و مصور توسط اداره امور قرآنی استان از برگزاری دوره‌ها وفق فرمت‌های ارائه شده از سوی سازمان دارالقرآن الکریم.
- با توجه به ارزشیابی سالانه و همچنین جهت اصلاح طرحها، نسبت به جمع‌آوری، جمع‌بندی و ارسال فرم (جمع‌بندی شده) نظر سنجی متعلمین در هر دوره و همچنین فرم نظر سنجی معلم دوره اهتمام لازم صورت پذیرد.
- ارزیابی دقیق و کارشناسانه در پایان سال (در هر شهر و مجموعاً در استان) طبق جداول ضمیمه ارائه شده در طرح.